

Stevana Raičkovića, Gordane Todorović, Vesne Parun, itd. itd. i drugih pesnika u pozitivnom smislu (izuzimajući starije generacije Vaska Popu, Miodraga Pavlovića) prepoznaćemo odmah i njihov pogled na svet kod svakog posebno, jer je svaki od njih izgrađen individualnost, svaki je poetski svoj, samostalan.

Drukčije se i ne može zamisliti rast jednog pesnika.

Kod pomenutih literatura ne postavlja se problem razumevanja odnosno nerazumevanja njihove literature već i danas. Oni su znali da ostanu na živom tlu života, i da poezijom otkriju i drugima ono što su u doticanju sa njime našli, voleli i mrzeli i što je njihova ljudska misao, opredeljenje i vera.

Jer pesnik je okrenut prema čoveku, od koraka do koraka, od govora do ćutanja, od stiha do stiha.

Taj pogled, to je njihova poetska orijentacija, njihov estetski smisao i način spoznavanja, doživljavanja sveta i njegovih tajni, njegovih radosti.

Opredeljen za život, pesnik je tada uslovljen i njegovim zakonima. I u toj tananoj akciji čovekovo, dolaze do izražaja i oni najskriveniji elementi kojim život deluje i na pesnikovu psihu. I oni, pored ostalih faktora, u izvesnom smislu određuju njegov pogled na svet. Njega pesnik ne uči iz knjiga, on ga stiče kroz svoj rad, svoje saznanje sveta i sebe samog. Bez toga čini se nema pravog stvaranja ni u poeziji.

Zivojin NIKOLIĆ

ISPOVEST

Biljka sam koja još nije cvetala,
koja ne zna izgled svojih cvetova
pa dudoko u sebe oči uranja
da otkrije smisao svoga rastenja.

A ipak zbog krvi teške u žilama
osećam da ću jednom do kraja otkriti
da boja mog glasa zaista meni pripada,
da dodir mojih ruku nije bez oblika.

Znam da ću naći sebe potpunu
izvan odraza u tuđim očima
i izvan svih tuđih ogledala
upraviti smisao svojih koraka.

Jasna MELVINGER

POSLE IGRANKE

Zuji posleponoćna tišina
praznih ulica
i peva
pesmu zaspalog mravinjaka
Kosa mi je zamršena
u njoj su senke osmeha
zelenih
zbog zelenih sijalica
I ruke su mi prepune ruku
i ulica mi je tesna
ruke su mi prepune ruku
a oči prepune zenica
i sva sam prepuna smeha
pa nosim svoju ljubav
kratku i toplu
i ne znam kome da je dam.

Dana KLAŠNJA

I gdje da nadjem svetlost dana
po bogazama koje vode
u mali svijet s tvoga dlana

i eno za nama sve se kreće
obale trave ulice drveće
ko mala djeca ispod duge

Noćas ćemo biti cvijeće
dvije ruke dvije svijeće
za mrtve mornare tuge

Gojko JANJUŠEVIĆ

Ivan nije znao kako da se obrati slepom mladiću. Slepi mladić je stalno držao glavu u istom položaju i da je imao oči one bi gledale pravo u njega.

Nastavi:

— ... eto... i... zato smo vas čekali...

Bilo je sasvim neprijatno. Ivan je osećao kako se nekakav uljez uvukao u njegov mir. Renata je bila uzbudjena.

— Nisam raspolozen, reče slepi mladić, a i danas sam imao vežbe pa mi se vrti u glavi, znate, umori se čovek...

Renata ga je onda nagovarala maznim rečima milujući ga po suvim obrazima i košćatim jabučicama našta se slepi mladić mrštio odmahujući oštro glavom, a Renata bi naglo trzala ruke kao opečene. I smejala se iskesivši zube. Čitav joj je izraz lica bio kao u preplašene ptice. Razgovor ipak, po strogim šinama konvencionalnosti, poteče. Bila je poslužena i rakija. Kao u staroj očevoj advokatskoj kući gde su se u određjen den skupljale zvanice. A bila je to divna kuća. Kuća u kojoj je bio posluživan konjak. „Maman“, govorio je Ivan majci, „poslušaj moje drage goste...“ A mama je ljupko „kao u mladim godinama“, obletala oko stola. Graciozno je širila ruke trudeći se svim silama da udovolji dragim gostima. „Ivice, drago dete,“ govorila je sinu, „otviraj nam onu tvoju praiskonsku...“ A Ivan bi raskrećeno prilazio klaviru, razdrjelih grudi, malo podnapit i nonšalantno ofresajući pepeo sa cigarete sa dva prsta otvirao „Listaj goru...“ Svi bi se smejali. Mama bi ga grlila. „Ah, mamani! Govorio je Ivan. Naručivao je a majka je donosila konjak sve uz blag osmeh pokrivajući razuzdanosti (naravno prozračnih) mladih ljudi. Sada se seti ih večeri i bi mu ih žao. Poželeo ih je. Prvi put oseti tugu. Neobjašnjivu. Htede nekog čvrsta da zagrlji.

— Od toga nema boljeg, šapnu.

— Od čega, mili? — zapita ljupko Renata.

Nije joj odgovorio. Polako, kao kradljivac, ustao je i prišao joj na prsima. Rukama joj je začepio usta. Onda je, kad je već počela teško da diše, uhvati po struku, po grudima, i počeo je stiskati. Renata nije smela da se odupire plašći se da slepi brat ne pri-meti. A Ivana baš ta njena zbuđenost razdraži. Oduvukao je na otoman. Ukraj sobe, do vrata. Tišina je opet bila u sobi. Čulo se samo kako Bela prevrće novine. I kapi kiše udarale su po simsu po kome su malocčas golubovi šetali. Ivan je tako želeo da poljubi Renatu baš sada. I to samo zbog usamljenosti.

A slepom mladiću zadržta brada. Sedeo je na sredini sobe. Prav. Sa časom u ruci. Mrak je puštao neartikulisan glasove. Zadržta slepi mladić. Drugom rukom grčevito uhvati naslon stolice. I prošaputa samo za sebe, tiho, tako da to niko ne ču: „Svinjski. Svinjski je sve to.“ Ispustio je čašu. Čaša se otkotrljala po debelom tepihu. Pad se nije čuo.

— Gde je klavir? — izdize se slepi mladić.

Bela ga privede.

Slepi mladić je svirao. Bilo je sasvim sigurno da će slepi mladić svirati dugo. Dugo. U sobi je bila potpuna tišina. Slepi mladić je tako predano svirao da se zadihno. Prsti su mu grozničavo leteli po dirkama. Odjednom posustalo prekide. I svali se licem na dirke tako da one muklo zabrujaše.

— Ružno. Ružno. — izbreče u usta mu se zgrčise u bolan osmeh.

— Divno. Božanstveno!

Uzvikivali su Ivan i Renata stojeći nedaleko od klavira čudeći se zašto je slepi mladić nezadovoljan kad nikada kao tada tako dobru sonatu nije otvirao.

Mladen MARKOV

Mansarda

Uveče, a imao sam stan iznad vozova, gledao sam dugo mokrim očima kako vagoni zalaze prelazeći preko reke u maglu. Lud pomalo, šta li, drhtao sam slušajući muziku i gledajući kako kroz moje suze i napor odlaze lokomotive i ljudi preko reke, i kao izgubljeni mališan u pustom starom gradu, lutao sam samim sobom i udarao se o zidove. A odjekivale su trube i drugo me bolele u slepoćnicama, mrsile magle. Gubio sam se od svega, silazio dole, prostirao se na tvrde šine, al uzalud, vozovi i trube su odlazili. Ode li to?

Meseci su se pomerali
a stajao sam i kroz oči su odlazili vozovi
bez zbogom, bez doviđenja
bez zadnjeg osmeha.

Sam sa puste mansarde na koju nikad ni vrane nisu sletale, nadao sam se da ću jednom ako ikad budem sposoban, otići sa tim vozovima preko reke u magle i putovati.

Ja sam većito hteo da putujem, da odlutam negde i ne stanem ni kod sunca ni kod meseca, ni kod jedne ni dobre ni zle stvari, nigde.

Moja mala ludost, i Afrika i Španija i Finska. Osećam nestao bih davno da ne moram svakog dana da silazim sa mansarde dole na hranjenje a kad silazim u magli vidim da promakne mi ispred očiju, sprat niže, i otkriju vrata

gledajući zamnom. Šta će mi onda hranjenje i budjenje i sanjanje i šta li se u osmehu vidi kad on promaši moje oči i lice i razbije se o tvrde zidove. Šta je to ljubav? Kud li se denula ljubav u meni, da li ona može da me nahrani i napoji i svojim telom na šinama zaustavi vozove da nikada ne odu.

I noću nisam se budio nikad jer ona ne beše ni malo. Nisam znao da li nespavanja hrane mene ispijenog, moju senku prema mesecu ili papire koji se množe i množe.

Znam sada, ima jedna pesma „Tri pare u fontani“ šta li? Mladost moja je u njoj možda kazana ili u nekoj drugoj ali uvek se pitam, može li sve to leći na šine i zaustaviti vozove svojim telom?

Silazim svakog dana niz stepenice radujući se pomisli da mi se u mansardu usele golubovi čelo glave dok nisam gore

i promakne onda, i onda kroz otkrinita vrata jasno osećam njene

krupne oči, osećam njen nemir i znam kad se spustim sprat niže njene oči

kotrljaju se stepenicama zamnom.

Otkud u meni to zlo, taj bol i ta tuga, te magle nad gradom

džungle na mansardi, te noći, leopardi a vidim papiri se množe

zatrpaće me, progutaće me hartije. I postane to čoveku navika, tako i meni i mojim refleksima da je osećam kad prodjem i skripte stepenice i prestanem da mislim. Vremenom lepo i muzika postanu čoveku refleks isto kao i patnje i čekanja uveče pri svetlosti tuđih prozora koji kao oči traže nešto po tuđim kućama.

Stutio sam da ima oči duboke i jasne i osmeh na usnama za odgonetanje

a znao sam da svako veče

stavlja na gramofon iste ploče „Amerikanca u Parizu“ i jednu staru

„Valenciju“. To mi uveče nije davalo mira

i magle i vozovi i reka

i nespavanja i

gladi. Nisam imao prilike da se budim već kotio sam papire i snove znao sam jednoga dana kad budem najdalje uzeće sve te hartije i zagrejaće vodu da me okupaju i skinu mi dvadeset godišnju praznu koja se nakupila od rođenja na ovamo.

Samo sam te dve stvari voleo: jedna je Valencija i stari trgovci Pariza i mansarde i balovi i Ona na balu,

i drugo: Amerikanac u Parizu i slike i saloni i zlatan Renoar i Lotrek.

Noću je gore tiho i bez lepršanja i ja sam silazio dole, da igram jedan tango i da zaspim na njenom golom ramenu. Kazala mi je jednom, posle, da mi je taj tango davala da zaspim bar u sreći, a nije znala koliko je to bolelo

te sam ustajao i gledao u vozove

i magle i lutanja, a svetla su treperila i boleta mi gladne oči i krv. Ta moja krv je najgušća tečnost na svetu i najludja pa ipak ona postoji samo van mene.

Nisam mogao danima da progovorim ni reči, a vetrovi su prolazili pored moga prozora i zaustavljali su se ali sam ih uvek puštao da odlete kao ptice u granje tuđeg drveća.

Dugo su noću usamljena svetla treperila i gramofon je za trenutak ućutao kao posle novogodišnje noći i bala pod maskama.

A pre; jednoga dana rekao sam sešću na vozove i otići ću u maglu

šta li?

Sada gledamo zajedno u vozove a oni odlaze i gramofon svira staru

„Valenciju“ i najljubavniji pasaž „Amerikanca u Parizu“.

nismo opet spavali

jer glad nam se pridružila od veridbe na ovamo.